

Ir-Rahał ta' Had-Dingli tant snin ilu

Tagħrif miġbur minn Mario Fenech

Ir-rahal ta' Had-Dingli huwa ferm antik u nafu dan mill-Istorja dokumentata li għandna f'diversi kitbiet li hallew numru ta' storiċi importanti.

Fil-kitba ta' wiehed minn dawn l-istoriċi, Achille Ferres, fil-ktieb tiegħu "Descrizione Storica Delle Chiese di Malta e Gozo" miktub fis-sena 1866 f'pagna 71 insibu għall-ewwel darba l-isem tar-rahal ta' Had-Dingli, dak iż-żmien magħruf bħala Casal Dingli.

Paragrafu interessanti fil-ktieb jgħid hekk;

"Dalla Chiesa Cattedrale fu smembrata da Innocenzo XI nel 1678 la Chiesa di Casal Dingli per opera di Mons. Molina."

Mela hawnhekk wiehed jinnota li għalkemm dak iż-żmien tat-twaqqif tal-Parroċċa ta' Had-Dingli ma kienx wiehed faċli għall-abitanti tal-inhawi, dawn xorta wahda kienu hasbu biex ikollhom knisja biex ikunu jistgħu jinqdew spiritwalment b' mod xieraq u li jkunu jistgħu jersqu lejn aktar spiss lejn is-sagramenti mingħajr ma jkollhom imorru wisq 'il bogħod mir-rahal biex jagħmlu dan.

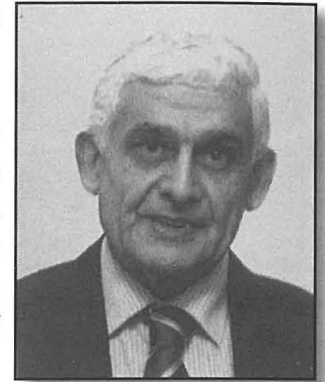
Jekk dan iż-żmien kien wiehed diffiċli għan-nies tar-rahal, mela kemm kien bil-wisq aktar diffiċli iż-żmien li fih kienet twaqqfet għall-ewwel darba lura lejn is-sena 1436 l-ewwel Parroċċa?

F'dak iż-żmien f' Malta kien hawn għaxar parroċċi b'wahda minnhom tkun fl-inhawi tar-rahal ta' Hal Tartani li miegħu kien jagħmel ir-rahal żgħir ta' Had-Dingli. Il-

knisja kienet iddedikata lil San Bartilmew.

Meta kien għamel iż-żjara fl-inhawi l-Viżitatur Apostoliku Mons. Pietru Duzina fis-sena 1575 huwa sab li ma kien baqa' kważi xejn, kemm mill-popolazzjoni tar-rahal kif ukoll mill-knisja.

Tant kienet imwergha s-sitwazzjoni li lanqas kappillan jew saċerdot ma kien baqa' jgħix fir-rahal ta' Hal Tartani. Dan kollu kien sehh minhabba l-fatt li dak iż-żmien il-furbani kienu jinżlu l-art ta' spiss u jkaxkru dak kollu li kienu jsibu quddiemhom u jhallu herba shiha warajhom.

Għall-kuntrarju r-Rahał viċin, dak ta' Had-Dingli, kellu numru mdaqqs ta' djar kif ukoll knisja żgħira li kienet iddedikata lil Marija Assunta. In-nies baqgħu jinqdew b'din il-knisja sakemm wasal iż-żmien li f' Malta ma kienx hawn Isqof u fis-sena 1668 Had-Dingli spiċċa minn Parroċċa u ġie jagħmel mal-Parroċċa tar-Rabat.

Hawnhekk jidhol fl-istorja l-Isqof Mons. Rajmond Molina li kif rajna fil-kitba tal-istorku Achille Ferres. Dan wara li kien ġie kkonsagrat isqof u fela sew is-sitwazzjoni tal-poplu ta' Had-Dingli li issa kien jgħodd viċin l-400 ruh, waqqaf mill-ġdid il-Parroċċa b'digriet tiegħu tal-31 ta' Diċembru, 1678. Naturalment il-Parroċċa twaqqfet f' Had-Dingli fil-knisja ta' Marija Assunta mhux f' Hal Tartani, għaliex kemm il-knisja kif ukoll ir-rahal kienu spiċċaw għalkollox bi f'tit djar li kien baqa' jagħmlu mar-rahal ta' Had-Dingli.

Il-poplu tar-rahal hadem qatiegħ biex ikollu knisja li tkun akbar u isbah minn dik li kellu s'issa. Ma għaddiex wisq żmien biex dawn bdew jaħsbu biex jibnu knisja ġdida li tkun tixraq lill-Padruna tar-Rahał Marija Assunta.

Dwar dan nikteb fil-harġa ta' dan il-programm tas-sena d-dieħla.

IL-FESTA T-TAJBA LIL KULHADD.